

Thực hiện văn hóa ứng xử nơi công sở của giảng viên Trường Đại học An Giang

Nguyễn Văn Thúc*

*Trường Đại học An Giang - ĐHQG TPHCM

Received: 26/4/2023; Accepted: 4/5/2023; Published: 8/5/2023

Abstract: Behavioral culture shows the moral, aesthetic and personality level of each individual in the community. Derived from the society's requirements for a civilized and healthy working environment and the weak reality of the workplace culture. The article presents the need to build a culture of behavior in the workplace for present-day An Giang University lecturers. Cultural behaviors must be based on mutual respect in the spirit of cooperation and be taken seriously.

Keywords: Office, behavioral culture, communication culture, An Giang University.

1. Đặt vấn đề

Trường Đại học nói chung và Đại học An Giang nói riêng là nơi bồi dưỡng, đào tạo sinh viên, quản lý cấp cơ sở, bồi dưỡng, vai trò và hình ảnh của người giảng viên (GV) của Trường cũng ngày càng được chú ý nhiều hơn. Họ không chỉ đơn thuần truyền đạt kiến thức về chuyên ngành mà còn là một tấm gương về nhân cách, đạo đức đối với sinh viên. Do đó, Giảng viên trường Đại học An Giang phải là những con người ưu tú, bản lĩnh chính trị vững vàng, kiên định, có lí tưởng cao đẹp, hiểu biết thấu đáo những vấn đề lí luận cơ bản, mà còn phải gương mẫu về tư tưởng, đạo đức, lối sống, trong đó, văn hóa ứng xử của giảng viên nơi công sở có một ý nghĩa đặc biệt quan trọng. Bài viết trình bày sự cần thiết phải xây dựng văn hóa ứng xử nơi công sở và những nội dung văn hóa ứng xử cần thực hiện đối với giảng viên Trường Đại học An Giang hiện nay.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Sự cần thiết phải xây dựng và thực hiện văn hóa ứng xử nơi công sở đối với giảng viên Trường Đại học An Giang

Văn hóa ứng xử là một trong những sự thể hiện rõ nét nhất phẩm chất đạo đức của con người. Trường đại học nói chung, trường ĐHQG nói riêng là đơn vị nằm trong hệ thống các trường giáo dục của cả nước; do đó, cần gương mẫu và tiên phong đối với việc thực hành đạo đức công vụ. Có thể thấy, việc xây dựng và thực hành văn hóa trường Đảng, nâng cao giá trị văn hóa, đặc biệt là văn hóa ứng xử trong trường Đại học là vấn đề có tính chiến lược trong giai đoạn hiện nay. Đó là những chuẩn mực, giá trị và hành vi ứng xử văn hóa thông qua các hoạt động giao tiếp, sinh hoạt, làm việc, học tập... nhằm điều chỉnh cách thức của tất cả cán bộ, công chức, viên chức, người lao động đang công tác và sinh viên đang học tập tại trường cho phù hợp với thuần phong mỹ tục,

tạo môi trường làm việc, học tập thân thiện, hợp tác, trách nhiệm, cởi mở, trung thực, văn minh. Ứng xử văn hóa trong trường là vấn đề rất quan trọng có ảnh hưởng lớn đến chất lượng bồi dưỡng, GD-ĐT của Trường.

Những đặc thù của văn hóa ứng xử nơi công sở của GV trường Đại học An Giang:

- Tính đặc thù địa phương: An Giang là tỉnh thuộc khu vực Đồng bằng sông Cửu Long với sự đa dạng về văn hóa và tộc người, nơi có 5 cộng đồng người sinh sống đan xen, trong đó người Khmer chiếm 35,70%, người Hoa chiếm 5,02% dân số của tỉnh. Đặc điểm dân tộc này ở góc độ nhất định cũng ảnh hưởng và chi phối rất nhiều đến các hoạt động giao tiếp giữa các cá nhân và tổ chức trên địa bàn tỉnh.

- Trong hệ thống các trường Đại học nói chung, trường Đại học An Giang nói riêng thì cán bộ, GV và học viên là những chủ thể có ảnh hưởng, tác động lẫn nhau theo hai chiều tích cực và tiêu cực. Nếu không có đội ngũ cán bộ, GV tốt, giỏi thì khó có học viên giỏi, tốt; ngược lại, hành vi, thái độ của học viên sẽ tác động đến GV, nhất là khi nhà trường thực hiện phương pháp dạy học tích cực, lấy người học làm trung tâm.

2.2. Một số nội dung văn hóa ứng xử cần thực hiện đối với giảng viên Trường Đại học An Giang

2.2.1. Học tập và làm theo tấm gương Chủ tịch Hồ Chí Minh về văn hóa ứng xử

Trong điều kiện toàn Đảng, toàn dân, toàn quân tiếp tục thực hiện Chỉ thị số 05-CT/TW (Bộ Chính trị, 2016), hơn ai hết, cán bộ, GV trường Đại học An Giang cần đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh, nhất là học cách ứng xử của Người trong thực thi nhiệm vụ công sở.

Hồ Chí Minh là một tấm gương lớn về văn hóa ứng xử. Người có cách ứng xử ở tầm nghệ thuật, có lí, có tình, hài hòa, nhuần nhị, rất gần gũi với mọi

người dân. Phong cách ứng xử Hồ Chí Minh rất độc đáo, chứa đựng cả giá trị dân tộc, Đông phương và Tây phương, được nhiều nhà khoa học đánh giá, ca ngợi. Hồ Chí Minh am tường 5 cái “biết” trong ứng xử của người phương Đông: tri kỉ (biết mình), tri bỉ (biết người), tri thời (biết thời thế), tri túc (biết chừng mực), tri biến (biết biến đổi - dĩ bất biến ứng vạn biến) (Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh, 2014, tr 457).

2.2.2. Những yêu cầu về văn hóa ứng xử đối với giảng viên Trường Đại học An Giang.

Xuất phát từ yêu cầu chung của xã hội cùng với những đặc thù riêng về môi trường làm việc, để trở thành một người có văn hóa ứng xử văn minh nơi công sở, GV Trường Đại học An Giang cần phải đảm bảo một số nguyên tắc cơ bản trong ứng xử để có thể trở thành một “tấm gương về đạo đức cách mạng, tác phong, tư duy, bản lĩnh chính trị” (Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh, 2017). Trong phạm vi bài viết này, chúng tôi chủ yếu tiếp cận văn hóa ứng xử dưới góc độ các hoạt động giao tiếp, thể hiện qua các hình thức như: *lời nói, cử chỉ, hành vi, thái độ, ý thức tổ chức kỉ luật* mang tính chuẩn mực trong quá trình giao tiếp nơi công sở. Cụ thể:

- *Về lời nói.* Một trong những hoạt động đầu tiên trong giao tiếp là “Lời chào”. Cha ông ta có câu “*Lời chào cao hơn mâm cỗ*” để răn dạy con cháu; “*Lời nói chẳng mất tiền mua/ Lựa lời mà nói cho vừa lòng nhau*” là để nhắc nhở nhau khi giao tiếp, nói năng phải cân nhắc lựa chọn, tránh kiêu hành xử khiếm nhã làm mất lòng người khác. Tuy nhiên, vẫn còn một số cán bộ, công chức không biết dùng lời chào để gây thiện cảm với người khác, xua tan sự căng thẳng nơi công sở.

Trường Đại học An Giang là một môi trường làm việc đào tạo, do đó, những kỹ năng nhất định trong văn hóa chào hỏi là rất cần thiết. Lời chào ở đây không chỉ dành cho GV hay đồng nghiệp với nhau, mà còn với cả thủ trường, với cả khách đến liên hệ công việc. Đặc biệt, khi lên lớp, việc đầu tiên của GV là phải chủ động chào hỏi học viên, vừa thể hiện nét đẹp trong văn hóa ứng xử, vừa cho thấy sự tôn trọng đối với học viên trong lớp. Điều này ở chừng mực nào đó sẽ giúp tạo nên sự thiện cảm từ học viên, nhờ đó góp phần làm tăng hiệu quả hoạt động dạy học của GV.

- *Về thái độ.* Trong cuộc sống, nói “thái độ quan trọng hơn trình độ” là muốn đề cao tác phong lao động hiệu quả, thái độ sống và làm việc tích cực, đặc biệt được thể hiện rất rõ trong văn hóa ứng xử. Thái độ phản ánh một phần về đạo đức nghề nghiệp; trong

đó, thái độ khiêm nhường và biết lắng nghe được xem là những nguyên tắc rất quan trọng trong văn hóa ứng xử nơi công sở mà GV cần phải đảm bảo.

+ *Biết lắng nghe:* là một nghệ thuật trong giao tiếp, mang lại rất nhiều lợi ích: giúp thu thập được nhiều thông tin, hạn chế những sai lầm trong giao tiếp, giúp giải quyết được nhiều vấn đề trong cuộc sống, từ đó nâng cao chất lượng, hiệu quả trong công việc của GV, trong những mối quan hệ với người khác. Lắng nghe tốt đòi hỏi nhiều kỹ năng: biết tỏ thái độ thân thiện khi lắng nghe, phải nhìn vào người nói một cách đầy thấu cảm, không ngắt lời đối phương giao tiếp khi chưa thật cần, không vội vàng tranh cãi hay phán xét, nếu cần thiết cũng nên đặt câu hỏi để hiểu rõ vấn đề hơn.

Tuy nhiên, trong giao tiếp, không chỉ lắng nghe đối phương chia sẻ về vấn đề của họ mà còn phải biết lắng nghe ngay cả khi người khác đánh giá, nhìn nhận về mình. Trong cuộc sống không thể tránh khỏi những va vấp nên để trở thành một người hoàn thiện trong mắt tất cả mọi người là điều không dễ; khi gặp tình huống bất lợi trong giao tiếp, người ứng xử thông minh sẽ biết cách kiềm chế cảm xúc, biết lắng nghe để tìm ra nguyên nhân, từ đó có hướng giải quyết vấn đề trên tinh thần xây dựng. Biết lắng nghe sẽ giúp bản thân mỗi người nói chung và mỗi GV nói riêng ngày càng hoàn thiện mình, khẳng định tính lịch sự, lòng nhân ái, vị tha, biết sống vì mọi người.

+ *Biết khiêm nhường trong giao tiếp với người xung quanh:* Thái độ khiêm nhường là một phẩm chất văn hóa. Thành ngữ Nhật Bản cũng có câu “*Cây lúa chín là cây lúa biết cúi đầu*”, lúc này bông lúa sẽ mang trong mình nhiều “giá trị” nhất để nhắc nhở mọi người trong các mối quan hệ xã hội muốn thành công thì cần phải biết khiêm nhường, tránh kiêu ngạo. Ngoài ra, thái độ biết “cúi đầu” còn thể hiện ở việc chúng ta dám can đảm thừa nhận lỗi lầm của bản thân; không phải là khuất phục, hèn nhát, tự ti mà chính là một sự dũng cảm nhận sai và sửa sai. Điều này rất quan trọng trong văn hóa ứng xử giữa người với người. Ngoài ra, trong thái độ ứng xử với sinh viên, GV cũng cần có “thái độ đúng mực, lịch sự khi giao tiếp; tôn trọng ý kiến của sinh viên” (Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh, 2017).

- *Về hành vi, cử chỉ:*

+ *Phải biết mỉm cười:* Mỗi GV cần ý thức được giá trị của nụ cười trong giao tiếp, điều đó giúp truyền tải được sự thân thiện đến mọi người xung quanh. Tại cơ quan hay trên lớp học, nụ cười phù hợp với hoàn cảnh, đúng lúc, đúng đối tượng sẽ giúp GV tạo ra sức hấp dẫn trong truyền đạt thông tin mà

không làm mất đi tính nghiêm túc trong công việc, tính nghiêm trang trong quá trình lên lớp, đồng thời vẫn thể hiện được nét văn hóa cùng lắng nghe, cùng thấu hiểu để hướng tới mục tiêu chung. Mỗi quan hệ với đồng chí, đồng nghiệp cũng cần cởi mở, vui vẻ, hòa đồng trong công việc thường ngày, giúp môi trường làm việc bớt căng thẳng, tạo cảm giác thân thiết, vui vẻ và kết nối mọi người với nhau.

+ *Đi khê, nói đũa nghe*: Đây là một trong những nguyên tắc quan trọng trong giao tiếp nơi công sở. Công sở là nơi cần sự yên tĩnh, cần sự tập trung nên việc nói chuyện vừa phải, cử chỉ nhẹ nhàng là rất cần thiết. Tránh tình trạng cười đùa, nói chuyện quá to - đây không được xem là cách giao tiếp hay và cần được hạn chế.

- *Về phong cách*: Giao tiếp không chỉ dừng ở lời ăn tiếng nói mà còn thể hiện thông qua phong cách làm việc và thậm chí là qua trang phục hàng ngày nơi công sở. Phong cách làm việc chuyên nghiệp và trang phục phù hợp cũng là những yếu tố góp phần định hình nên văn hóa ứng xử của một người. Để thực hiện tốt nguyên tắc này, GV Trường Đại học An Giang cần đảm bảo:

+ *Tinh chuyên nghiệp* - được xem là một trong những giá trị của văn hóa công vụ nói chung và văn hóa ứng xử nơi công sở nói riêng. Chuyên nghiệp thể hiện không chỉ ở năng lực làm việc tốt mà còn ở việc đảm bảo thực hiện tốt các tiêu chuẩn nghề nghiệp và các tiêu chuẩn về tác phong, phong cách làm việc. Cụ thể, GV phải sẵn sàng đảm nhận và nỗ lực hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ được phân công; không kén chọn vị trí công tác, không chọn việc dễ, bỏ việc khó. Tâm huyết, tận tụy, gương mẫu làm tròn chức trách, nhiệm vụ được giao; phải có ý thức tổ chức kỉ luật; sử dụng hiệu quả thời giờ làm việc; nghiêm chỉnh chấp hành nội quy, quy chế của cơ quan, đơn vị.

+ *Trang phục*- thể hiện sự văn minh của con người, là một thể mạnh và cũng là một cách giao tiếp đem lại hiệu quả cao. Trang phục công sở phải thể hiện sự tôn trọng bản thân và những người xung quanh. Trang phục công sở ngoài đảm bảo tính thẩm mỹ còn phải mang đến sự thoải mái và tiện dụng khi cử động và làm việc. Phục trang đẹp, lịch sự và hợp lí thể hiện sự tôn trọng bản thân và tôn trọng đồng nghiệp. GV trường, tùy hoàn cảnh và điều kiện cụ thể mà lựa chọn phục trang phù hợp với vóc dáng, với tính chất công việc, với môi trường xuất hiện và cần mang tác phong sự phạm.

- *Về ý thức tổ chức kỉ luật, tinh thần đoàn kết, hợp tác* - đây là quy định bắt buộc để công chức thực hiện nhiệm vụ; là việc chấp hành nghiêm các quy định,

nội quy, chế độ làm việc, không tùy tiện làm việc theo cảm tính cá nhân; là sự tận tâm, tận lực hoàn thành tốt nhiệm vụ với tính tự giác cao. Đoàn kết, hợp tác là một trong những nguyên tắc quan trọng nhằm phát huy trí tuệ, sức mạnh tổng hợp của tập thể để hoàn thành nhiệm vụ một cách tốt nhất.

Để thực hiện tốt nguyên tắc này đòi hỏi mỗi GV Trường ĐHAG phải biết nhận khó khăn về mình; khi gặp khó khăn, trở ngại trong công việc biết hợp tác cùng nhau để tìm cách giải quyết, không tranh công, đổ lỗi cho nhau, sẵn sàng giúp đỡ đồng nghiệp cùng hoàn thành nhiệm vụ; không ganh tị, đố kỵ mà phải tạo cơ hội để đồng nghiệp cùng tiến bộ, phát triển, ... Tinh thần đoàn kết, hợp tác đòi hỏi người GV phải vì tập thể, vì việc công, có ý thức xây dựng cơ quan, tập thể nơi mình công tác thành đơn vị vững mạnh.

3. Kết luận

Giao tiếp chính là hoạt động văn hoá. Trong cuộc sống rất cần giao tiếp ứng xử có văn hoá thì nơi công sở lại cần hơn. Văn hoá ứng xử thể hiện sự chín chắn, khiêm nhường, biết lắng nghe và biết tỏ thái độ đúng mực. Trong cuộc sống cũng như trong công việc hàng ngày, GV sẽ gặp rất nhiều tình huống trong giao tiếp ứng xử. Do vậy, ứng xử có văn hoá cần được dựa trên sự tôn trọng nhau và trên tinh thần hợp tác làm việc, cần đảm bảo sự hài hòa từ ngoại hình đến thái độ, cử chỉ, lời nói. Điều này góp phần tạo nên hình ảnh người GV Trường đẹp trong cả lời nói đến hành động, xứng đáng là người cán bộ có đủ “Đức” đủ “Tài”, vừa “Hồng” vừa “Chuyên”.

Tài liệu tham khảo

1. Ban Chấp hành Trung ương (2014). *Nghị quyết số 33-NQ/TW ngày 09/6/2014 về xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước*.
2. Bộ Chính trị (2016). *Chỉ thị số 05-CT/TW ngày 15/5/2016 về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh*.
3. Đào Thị Ái Thi (2012). *Văn hóa công sở*. NXB Chính trị - Hành chính.
4. Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh (2014). *Giáo trình Trung cấp lí luận chính trị - Hành chính “Những vấn đề cơ bản về chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh”*. NXB Lí luận chính trị.
5. Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh (2017). *Quyết định số 5029/QĐ-HVCTQG Ban hành Quy định về ứng xử văn hóa của Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh và các trường chính trị tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương*.
6. Lê Thị Bùng (2001). *Tâm lí học ứng xử*. NXB Giáo dục.